

باربارا تاکنن

تاریخ بی‌خردی!

ازتروا تا ویتنام

ترجمه حسن کامشاد

تهران، نوروز ۱۳۸۸

درباره نویسنده ۱۵

قدردانسی ۱۷

فصل اول : پیگیری سیاست‌های مغایر با منافع خویش ۲۱

فصل دوم : نمونه آغازین : اسب چوبین تروا ۴۱

فصل سوم : پاپ‌های رنسانس و جدا شدن پروتستان ها : ۱۵۲۰-۱۶۰۰ ۸۱

قتل در کلیسا، سیکستوس چهارم، ۱۶۷۱-۱۶۸۲ ۹۶

میزبان کفار، اینوکتیوس هشتم، ۱۶۸۲-۱۶۹۲ ۱۰۹

تااهی و فساد، آلكساندر ششم، ۱۶۹۲-۱۷۰۰ ۱۱۲

پاپ جنگ‌جو، یولیوس دوم، ۱۵۱۴-۱۵۲۳ ۱۳۳

جدایی پروتستان‌ها، لئوی دهم، ۱۵۱۳-۱۵۲۳ ۱۵۰

تاراج ژم، کلمنتس هفتم، ۱۵۲۳-۱۵۲۴ ۱۶۸

فصل چهارم : بریتانیا امریکا را از دست می‌دهد ۱۷۹

کی داخل گوداست کی خارج شود: ۱۷۶۴-۱۷۶۵ ۱۸۱

«بافتشاری بر حق» می‌داند می‌توانند اعمال کنند: ۱۷۶۵ ۲۰۹

بی‌خردی اوج جنگ: ۱۷۶۶-۱۷۷۴ ۲۳۰

«زخم‌عام یادمان نرود»: ۱۷۷۴-۱۷۷۵ ۲۴۰

«... بیچاره، هدایای: ۱۷۷۵-۱۷۸۳ ۲۸۲

فصل پنجم : امریکا در وینس، به خود خیانت می‌کند ۳۱۴

شالوده: ۱۹۴۵-۱۹۴۶ ۳۱۵

خواب خرگوشی: ۱۹۴۶-۱۹۵۴ ۳۳۰

- ۳۵۸ ایجاد دست‌نشانده: ۱۹۵۲-۱۹۶۰
- ۳۷۵ «وصلت با شکست»: ۱۹۶۰-۱۹۶۳
- ۴۱۱ جنگ قوه مجریه: ۱۹۶۴-۱۹۶۸
- ۴۷۱ خروج: ۱۹۶۹-۱۹۷۳

۳۹۹ فرجام سخن

- ۵۰۱ «قانونس عقیدگشتی»

۵۱۱ یادداشت‌ها

- ۵۱۳ یادداشت‌های فصل اول: پیگیری سیاست‌های مغایر با منافع خویش
- ۵۱۵ یادداشت‌های فصل دوم: نمونه آغازین: اسب چوبین تروا
- ۵۱۸ یادداشت‌های فصل سوم: پاپ‌های رنسانس و جدا شدن پروتستان‌ها
- ۵۲۶ یادداشت‌های فصل چهارم: بریتانیا آمریکا را از دست می‌دهد
- ۵۲۹ یادداشت‌های فصل پنجم: آمریکا در ویتنام به خود خیانت می‌کند
- ۵۵۶ یادداشت‌های فرجام سخن: «قانونس عقیدگشتی»

۵۵۹ تصویرها

اسب چوبین تروا: ۱. اسب تروا (۱۵۶۱): ۲. لائوکوتون (۱۵۶۴): پاپ‌های رنسانس: ۳. سیکستوس چهارم (۱۵۶۳): ۴. اینوگنتیوس هشتم (۱۵۶۶): ۵. آلکساندر ششم (۱۵۶۴): ۶. بولموس دوم در حال نیایش (۱۵۵۵): ۷. تئو دوم (۱۵۶۶): ۸. کلمنتس هفتم (۱۵۶۷): ۹. تروا یاوا (۱۵۶۹): ۱۰. خرید و فروش آرزو شده (۱۵۷۰): ۱۱. خانه از پای بست ویران شده (۱۵۷۱): ۱۲. پاپ یولیوس دوم (۱۵۷۳): بریتانیا آمریکا را از دست می‌دهد: ۱. مجلس عوام بریتانیا سلطنت جورج سوم (۱۵۷۴): ۲. من می‌دانم که این کشور را کس جز من... (۱۵۷۴): ۳. جورج. پادشاه باقی (۱۵۷۵): ۴. اوزبرگ‌ترین مرد انگلستان به شمار می‌رود (۱۵۷۶): ۵. مشورت‌های ویدئوهای آمریکا را تحت‌الشعاع قرار داد (۱۵۷۷): ۶. امپراتوری بزرگ یا مغزهای کوچک چوردرنی (۱۵۷۸): ۷. چارلز ولسن ونت ورت (۱۵۷۹): ۸. خداوند کارنام است (۱۵۸۰): ۹. گوردن‌های لچوجانه (۱۵۸۱): ۱۰. پزشک حاذق (۱۵۸۲): ۱۱. غارت‌مغ طلا (۱۵۸۳): ۱۲. تفریحات املان بزرگ (۱۵۸۴): آمریکا در ویتنام به خود خیانت می‌کند: ۱. از شنیدنی دیگر چه سود؟ (۱۵۸۶): موسسو. ترا می‌خندی؟ (۱۵۸۷): ۲. اجسی. منجی. لائرسی... (۱۵۸۷): ۳. یادمان تروا... (۱۵۸۸): ۴. کشش برای حفظ آبرو (۱۵۸۸): ۵. جان فاستر دالس (۱۵۸۹): ۶. نوعی شک و تردید (۱۵۹۰): ۷. حقیقت‌یاب (۱۵۹۰): ۸. تاهارسه شیشه‌ها در کاخ سفید (۱۵۹۱): ۹. عملیات در حد فرزند (۱۵۹۱): ۱۰. تظاهرات ضد جنگ بریلکان پتنگون (۱۵۹۲): ۱۱. می‌خواهم برم بیرون (۱۵۹۲): اسب چوبین را به دون شهر تروا می‌برند (۱۸)

۵۹۳ کتاب‌نامه

۶۰۷ تصایه

دربارۀ نویسنده

نوشته‌های تاریخی به ندرت پرفروش‌ترین کتاب‌های سال می‌شوند، ولی آثار باربارا تاکنون همیشه از این‌گونه بوده است. شور و شوق شگفت او به سرگذشت‌ها و ماجراهای تزییح به نوعی جاذبهٔ رمان به کارهای او می‌داد و پیوسته بر خوانندگانش می‌افزود. با این‌که نویسندهٔ بیخ‌برایان نامی کشور خود بود و سال‌ها ریاست «انجمن مورخان امریکاء» و نیز «فرهنگستان هنر و ادبیات امریکاء» را به عهده داشت، برخلاف غالب مورخان «دانشگاهی» در کارهای خود نیازی نمی‌دید که جزء جزء پژوهش‌هایش را عرضه دارد و با نظریه‌های جامع علیت تاریخی را برکنار داد: «هدف مورخ حفظ توجه خواننده است، یا باید باشد... من می‌خواهم خواننده‌ام صحنه را که برمی‌گرداند به آخر برساند. این مقصود موثقی حاصل می‌شود که روایت روان پس برود، و فرسوده در بند تحقیق و زیر بار تفصیل به گل نشیند.»

این‌گزینه از سخن‌رانی ۱۹۷۸ او در لندن نیز دار اصول رهنمون نویسنده است. وی همانند هرودوت - پسر مورخان - قصه‌گو بود و فراموشی نباید کرد که هرودوت با همهٔ دسته‌گل‌هایی که در نقل لطایف ناموتق برای سرگرمی خوانندگانش به آب داد باز پدر تاریخ شناخته شد. باربارا تاکنون در ژانویهٔ ۱۹۹۲ در نیویورک به دنیا آمد. تحصیلات خود را در کالج ردکلیف (وابسته به دانشگاه هاروارد) در ۱۹۳۳ به پایان رساند. و سال بعد را در زادگاه خویش و در توکیو برای «انجمن روابط اقیانوس آرام» کار کرد. پدرش امتیاز مجلهٔ نیشن را داشت و در آنجا کاری به دختر خود و گذاشت. در سال ۱۹۳۷ با سمت خبرنگار خارجی این مجله به اسپانیا رفت و مراحل اولیهٔ جنگ داخلی اسپانیا را به چشم دید و گزارش کرد. در مادرید مدتی همراه نیروهای جمهوری خواه به محاصرهٔ قوای دشمن درآمد؛ و بعد در لندن برای مجلهٔ تبلیغاتی جمهوری خواهان مقاله نوشت و به آرمان نان پاری رساند. کتاب اول وی دربارهٔ مناسبات بریتانیا و اسپانیا از سال ۱۷۰۰ به این طرف بود. در طول جنگ جهانی دوم روزنامه‌نگار باقی ماند. نخستین کار جدی او در عالم نویسندگی کتاب مقدس و شمشر بود که روایی است از جغرافیای بفرنج سیاسی فلسطین و اقدامات نابه سامان گذشته در چارچوبی برای مشکلات منطقه. همهٔ

مطالب کتاب پرمبناهای نوشته‌های مورخان پیشین در دوره‌های دراز و مستند تاریخ است. کتاب دوم او، تلگرام تسیرمان، جمله از روی اسناد اصلی تحریر شده است. داستان آن کشف رمز تلگراف‌های وزیر خارجه آلمان، آرتور تسیرمان، و آشکار شدن نقشه‌های مخفی آلمان است درباره جنگ بی‌امان زیر دریایی‌ها در اقیانوس اطلس، که در عین حال پیش‌نهاد اتحاد آلمان با مکزیک را هم (در ازای امتیازهای لرزی در جنوب غربی ایالات متحد) بر ملا می‌سازد. پس از موفقیت این اثر، او کتاب دیگری نوشت به نام توپ‌های ماه اوت که وصف مهیجی است از پیش‌درآمد سیاسی درگیری در آغاز عملیات نظامی جنگ جهانی اول. این اثر که جایزه پولیتزر سال ۱۹۶۳ را به دست آورد موفقیت شایانی یافت. منتقدان آرایش مهارت‌آمیز مطلب و سبک موجز و روشن آن را ستودند. کتاب دیگر از این نویسنده، برج فرازان، نیز مربوط به وقایع پیش از جنگ بین‌المللی از ۱۸۹۰ تا ۱۹۱۴ است. استیلون و تجربه آمریکا در چین که عملیات ژنرال معروف امریکایی و تجربه سالیان ۱۹۱۱ تا ۱۹۴۵ امریکارا در چین شرح می‌دهد جایزه پولیتزر را برای بار دوم نصیب نویسنده کرد.

باربارا تاکنم هرچه پا به سن گذاشت به گذشته بیشتر روی آورد. کتاب آینه دور دست: قرن فجع چهاردهم تصویر تأثر انگیز و پیرانگیزی‌های جنگ و ستیز و بیماری طاعون (مرگ سیاه) در جامعه قرون وسطای اروپاست. به قول نویسنده در پیش‌گفتار «دورانی خسوف تاریک، مصیبت‌زده، هراسیده، مشقت‌دیده، پریشان و همان‌گونه که بسیاری معتقدند، دوران پیروزی اهریمن». در تاریخ بی‌خردی نویسنده از زاویه جالب و بدیعی به تاریخ می‌نگرد و نشان می‌دهد که چگونه از آغاز تاریخ مدون بی‌خردی دامن‌گیر بشر بوده است. این کتاب در واقع داستان شماری از خطاهای بزرگ تاریخی است - اندرز گذشته و عبرت حال. آخرین کتاب این نویسنده، سلام نخست نام دارد که در ۱۹۸۸ منتشر شد و درباره رویدادهای انقلاب امریکاست. باربارا تاکنم در فوریه سال ۱۹۸۹ در هفتاد و هفت سالگی درگذشت.

مهم‌ترین آثار او به این شرح است:

The Lost British Policy: Britain and Spain Since 1700 (1938); *Bible and Sword: England and Palestine from the Bronze Age to Balfour* (1956); *The Zimmerman Telegram* (1958); *The Guns of August* (1962); *The Proud Tower: A Portrait of the World Before the War, 1890-1914* (1966); *Sihwell and the American Experience in China, 1911-1945* (1971); *Notes from China* (1972); *A Distant Mirror: The Calamitous Fourteenth Century* (1978); *Practicing History* (1981); *The March of Folly: From Troy to Vietnam* (1984); *The First Solace* (1988).

— حسن کامشاد

فروردین ۱۳۷۴-۱۳۸۶

قدرشناسی

می‌خواهم از همه کسانی که به شیوه‌های مختلف به من در نوشتن این کتاب یاری رساندند تشکر کنم: از پروفیسور ویلیام ویلکاکس، ویراستار دست‌نوشته‌های پنج‌مین قرآنگار در دانشگاه ییل، برای قرائت موشکافانه فصل چهارم از ریچارد دادمن، رئیس دفتر پیشین روزنامه سینت لونی پست دیسپچ در واشینگتن و نویسنده کتاب *چهل روز با دشمن* (شرح اسارت اوبو در کامبوج) برای قرائت فصل پنج؛ از پروفیسور نلسن مینچ استاد «دانشگاه کاتولیکی آمریکا» برای قرائت فصل سه. قرائت به معنی موافقت نیست، به ویژه در مورد نام‌برده اخیر. من شخصاً مسئول همه تفسیرها و ابراز نظرها هستم. برای مشاوره یا کمک در زمینه‌های مختلف سیاسی گزافم از پروفیسور برنارد بیلین استاد بخش تاریخ دانشگاه هاروارد، از دکتر پیترو دان برای پژوهش او درباره بازگشت نیروهای فرانسوی در ۱۹۴۵ به ویتنام، از جفری ریس برای آشنا کردن من با معنای نهفته در اصطلاح «ناهماهنگی شناختی»، از سرهنگ هری سامرز استاد دانشگاه جنگ سیویلیزمی، از جنیس کرسلیتز عضو کتابخانه «شورای روابط خارجی»، و از تمام اشخاص نام‌برده در پی‌نوشت‌های فصل پنج که از سر لطف حاضر شدند پرسش‌های شفاهی مرا پاسخ گویند.

انسجام کل مطالب کتاب را به مری مگوایر از انتشارات *الفرد* کتابفروشی مدیونم که حساب سیلی مواد پراکنده را نگاه داشت و شکاف‌ها را درز گرفت. از رابین سامرز بسیار سپاس‌گزارم که تصحیح نمونه‌های مطبوعه را با دقت و دل‌سوزی به انجام رساند.

هم‌چنین از شوهرم، دکتر لستر آرت تاکمن، ممنونم که قسمت زحمت‌آمیز را پیش‌نهاد کرد و ارجاعات به جنگ و محاصره‌های قدیمی را یافت؛ و از دختر و دامادم لوسی و دیوید آیزنبرگ و دخترم آنا تاکمن که دست‌نوشته را تماماً خواندند و نظریات مفیدی دادند؛ از کارگزارم تیموتی بیلدز در مؤسسه راسل و ولکنینگ که هنگام نیاز در دسترس بود و یاری رسانید؛ و از ویراستار و ناشرم، رابرت گاللیب، برای بلوری نقدانه و شکیبایی معتمد در برابر ابراز دل‌وایسی‌های صاحب این قلم در مکالمات تلفنی.

— باربارا تاکمن